

studia i rozprawy

ks. Edward Sienkiewicz

ATENY I JEROZOLIMA

ATENY I JEROZOLIMA

ISBN 978-83-7241-902-6

9788372419026

WYDZIAŁ TEOLOGICZNY
UNIwersytetu SZCZECIŃSKIEGO

Rada Wydawnicza

Urszula Chęcińska, Inga Iwasiów, Danuta Kopycińska
Piotr Niedzielski, Ewa Szuszkiewicz, Dariusz Wysocki
Edward Włodarczyk – przewodniczący Rady Wydawniczej
Aleksander Panasiuk – przewodniczący Senackiej Komisji ds. Wydawnictw
Edyta Łongiewska-Wijas – redaktor naczelna Wydawnictwa Naukowego

Recenzent

ks. dr hab. Jarosław Moskałyk prof. UAM

Redaktor Wydawnictwa

Natalia Józwiak

Korektor

Renata Bacik

Skład komputerowy

Ewa Radzikowska-Król

Projekt okładki

Krzysztof Adamski

© Copyright by Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2012

ISBN 978-83-7241-902-6

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIwersYTETU SZCZECIŃSKIEGO

Wydanie I. Ark. wyd. 10,5. Ark. druk. 11,75. Format B5.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
1. NA WZBURZONYM MORZU	15
1.1. Afryka Północna	18
1.2. Rzym	26
1.3. Mediolan	29
1.4. Metafizyczne rozterki w Cassiciacum i nawrócenie	37
1.5. Pasterz Kościoła i obrońca wiary w rodzinnej Afryce	40
2. PLATONIK CZY KONTESTATOR WIELKIEJ TRADYCJI STAROŻYTNYCH ATEN?	49
2.1. Umiłowanie mądrości najpewniejszą drogą o „prawdziwej filozofii”	49
2.2. Chrześcijańskie objawienie najważniejszą korektą myśli hellenńskiej	60
2.3. Tradycja platońska drogą do wiary czy wiara „podstawą” lepszego zrozumienia platoników?	72
2.4. Autorytet i rozum	78
3. POZNANIE PRAWDY NAJWAŻNIEJSZYM ZADANIEM CZŁOWIEKA I ŹRÓDŁEM SZCZĘŚCIA	91
3.1. Mądrość konieczną korektą ludzkiej wiedzy	93
3.2. <i>Fides et ratio</i>	97
3.3. Poznawczy realizm egzystencjalny	104
3.4. Gradualistyczny obraz świata z trychotomiczną klasyfikacją	111
3.5. Typy ludzkiego poznania	117
3.6. Poznawalność Boga	127

4. CZŁOWIEK W MYŚLI ŚW. AUGUSTYNA	137
4.1. Konkretno-egzystencjalny personalizm św. Augustyna	139
4.2. Dusza kierująca ciałem	142
4.3. Dobro i zło	151
4.4. Wolna wola a wolność	158
4.5. Wspólnota naturalna i nadprzyrodzona	162
ZAKOŃCZENIE	175
BIBLIOGRAFIA	181
SOMMARIO	187
NOTA O AUTORZE	189

WSTĘP

Martin Goodman, pisząc swoją książkę pt. *Rzym i Jerozolima. Zderzenie antycznych cywilizacji*¹, chciał między innymi pokazać, jak bardzo wydarzenia i postaci, które tak chętnie pozostawiamy zainteresowaniu jedynie historyków, wpłynęły na kształt naszej rzeczywistości. Na obraz tego wszystkiego, czym jest nasz świat i nasza cywilizacja, obowiązujący w nich system wartości i ciągle obecne poczucie dumy, zadowolenia z dokonanych osiągnięć. Autor w taki sposób pisał swoje dzieło, aby niejako dowieść, że te dwa światy (Rzym i Jerozolima), dwie kultury, nieuchronnie zmierzały do ostrego konfliktu, w wyniku którego wyłoniła się nowa rzeczywistość, inna struktura społeczna. Nie na tyle jednak nowa i inna, aby nie nawiązywała w pewien sposób i nie czerpała, zarówno z jednej, jak i z drugiej kultury. Co więcej, w książce M. Goodmana znajduje się wiele wątków odsyłających czytelnika także do trzeciej kultury i przez to w jego dziele wyraźnie obecnej, choć w tytule niewymienionej. Chodzi o starożytną Grecję, bez której tak obszernie i wnikliwie opisywany Rzym nie byłby taki sam. O pewnym wpływie kultury helleńskiej możemy mówić także w odniesieniu do tej myśli i przestrzeni, którą ujmujemy pod nazwą świętego dla Żydów miasta Jeruzalem, choć bez wątpienia w mniejszym stopniu niż w przypadku starożytnego Cesarstwa Rzymskiego. Wreszcie książka wybitnego profesora judaistyki w Uniwersytecie Oksfordzkim pokazuje, jak ważne, również w naukowej, wnikliwej analizie podejmowanej przez najlepszych specjalistów w swojej dziedzinie, okazują się symbole, pozwalające ująć i bardzo sugestywnie wyrazić złożoną i niejednokrotnie dość sporną problematykę.

¹ M. Goodman, *Rzym i Jerozolima. Zderzenie antycznych cywilizacji*, tłum. O. Zienkiewicz, Warszawa 2007.